

Витоша
снимка Йордан ДАМЯНОВ

Българска

Издание
на Съюза
на лесовъдите
в България

ГОРА

ISSN 1312-7055

Брой 1 (30), год. VII, февруари 2011 г., София 1303, ул. "Антим I" №17

www.bulgarian-foresters.info

e-mail: bggora@abv.bg

Международната година на горите - под мотото "Гора за хората"

Уважаеми членове на Съюза на лесовъдите в България, уважаеми колеги и читатели, имаме особен повод да отправим пожелания за настъпилата вече 2011 г. да бъде по-добра и по-успешна за всички, които свързват своя живот с гората.

Както вече е известно, 2011 г. е определена за Международна година на горите. Това бе обявено на 2 февруари 2011 г. в Ню Йорк, където официално беше открита Международната година на горите под надслов "Гора за хората". Решението за обявяване на 2011 г. за Година на горите е прието с резолюция на Общото събрание на ООН още на 20 декември 2006 година. Чрез различните мероприятия, които ще бъдат проведени във връзка с това международно събитие, се цели да се подчертае неизмеримата роля на горите за нашето съществуване. Едновременно с това ще се постави и акцент върху ролята на хората за устойчивото стопанисване, развитие и опазване на световните гори. В международната програма за отбелязване на

това събитие нашата страна е включена с традиционното честване на Седмица на гората 2011, което ще се проведе през първата седмица на месец април. Повече информация за Международната година на горите можете да намерите на адрес: <http://www.un.org/en/events/iyof2011/>.

Очакваме вашите идеи за това как членовете на СЛБ, както и цялата лесовъдска колегия, да отбележим на национално и на регионално равнище Международната година на горите на следните адреси: bggora@abv.bg и anpetrakieva@yahoo.com. Направените предложения ще бъдат обсъдени на заседанието на Общото събрание на СЛБ, което предстои да се проведе на 16 март тази година. За приетите и включени в календара за 2011 г. дейности ще бъдат обсъдени и възможностите за осигуряване на съответния бюджет, като неразделна част от бюджета на СЛБ за 2011 година.

Предизвикателства на по-съвършеното горско планиране

Обявената за Международна година на горите 2011-а ще остане в историята на българското горско стопанство с приемането от Народното събрание и публикуването на новия Закон за горите - 10-ти в най-новата история на България. Необходимо е повече от всякога формулиране и осъществяване на откритата горска политика, в основите на която да се постави връзката между възможностите на горите и нуждите на обществото. Известно е, че стратегическите документи за развитие на горското стопанство у нас са разработени на високо ниво, което се оценява на редица международни форуми. Изпълнението на залегналите в тези документи цели и задачи обаче не е задоволително. На първо място беше необходимо да се анализира, развие и регламентира в по-широка степен една от най-важните функции на горската политика - планирането. Това наложи при разработването на новия Закон за горите да се координират целите, задачите и действията между националните стратегически документи, областните и местните планове за устойчиво разви-

тие на горите. Това означава прозрачност и откритост при формулирането и осъществяването на горската политика. От една страна, този процес налага необходимостта лесовъдската колегия да подготвя и предоставя информация за възможностите, целите и задачите на горското стопанство за задоволяване на потребностите на обществото. От друга страна, колегията трябва да бъде обучена да изследва изменението на потребностите на обществото, да работи с подрастващите, с обществеността, с представителите на медиите, с органите на публичната администрация, с политиките и политическите партии за формиране на разбиране за настоящото и особено бъдещето значение на българската гора и природа за живота на бъдещите поколения.

За да се справим успешно, трябва да се обърнем към съвременното разбиране за планирането като "системен процес на изследване на бъдещето" (Долф де Гроот). Развитието на обществените отношения е в основата на появата на нови изисквания и подходи (парадигми) за лесовъдско и стопанско планира-

не при управление на горите. Тези нови парадигми са от основно значение за разработването на интегрирани планове за управление на горите. Новите изисквания кореспондират със сложността на горските екосистеми и имат за цел въвеждане на механизми на саморегулация, повишаване на тяхната устойчивост и адаптивност.

Известно е, че естествените гори дават повече възможности да бъдат удовлетворени голям брой и постоянно променящи се изисквания на обществото (Suda M., 2005; Костов и кол., 2002). Това налага днес природосъобразното стопанисване на горите, което означава имитиране на естествените процеси като възобновяване, разнообразяване на видовия състав и възрастовата структура. Природосъобразното стопанисване позволява в много случаи да се намалят интервенциите и последващите ги възстановителни дейности. В същото време устойчивото развитие на горите изисква при тяхното управление да се възпроизвежда комплексът от техните функции - екологични, социални и икономически. Такова

управление е насочено към оптимално задоволяване на различни и динамично променящи се обществени потребности. Това означава, че изискванията са формулирани и договаряни в политическия процес и са съгласувани с горските стопани. Един обещаващ подход към тази цел е включването на обществеността и на заинтересованите групи в процесите на планиране. При създаването на интегрирани планове за управление има необходимост от участието на експерти от различни области и на заинтересованите страни. Новият подход на "участието в планиране" обещава по-добро отчитане на ценности, интереси и познания (научни и местни) при вземането на решения; повишаване на доверието в публичните институции и приемане на взетите решения и по този начин по-доброто прилагане на мерките. За справедливи и демократични преговори/консултации между заинтересованите страни трябва да бъдат разписани формални процедури, където ролята на различните участници е ясно определена.

На стр.2

Пред седмата годишнина

Вестник "Българска гора" встъпи в своята седма годишнина. Верен на задачата, която си постави - да ратува за понататъшния напредък на нашето горско стопанство в новите нелеки условия, при които живеем, вестникът продължава да отразява българската горска политика, да запознава читателите си с пътищата за реформи в горското стопанство, които налага съвременното икономическо развитие на страната, да обединява лесовъдската колегия и да изразява колективната воля на СЛБ. Въпреки това в "Българска гора" не е дал всичко, което може и трябва да даде един печатен орган на лесовъдската колегия и на нашата общественост за активизиране на горскостопанската дейност, за по-голяма съпричастност от страна на колегията към така желаното реформиране на горския отрасъл у нас. А затова е нужно повече от всякога да покажем колегиална солидарност, като изказваме свободно мислите и тежнението, които ни съпътстват ежедневно в нашата работа. Затова нека с участието на много повече сътрудници да превърнем вестника в трибуна, от която да се обсъждат най-разнообразни въпроси от областта на горската наука и практика.

Сега, когато усилията на всички трябва да бъдат насочени към усъвършенстване на управлението на отрасъла, на методите за правилно отглеждане и използване на горското богатство, ние очакваме всички български лесовъди да подкрепят усилията ни за редовно и по-добро списване и разпространение на в. "Българска гора". Нека расте броят на нашите сътрудници. Нека с общи усилия да направим нашия вестник още по-привлекателен и интересен. Вярваме, че вестникът може и трябва да бъде още по-търсен. Да бъде място за отразяване и обсъждане на всички по-важни въпроси от горскостопанския живот. Нека в него да намерят място постиженията в ежедневната ни работа, мнения по вълнуващите ни проблеми, предложения по настоящето и бъдещето на горския отрасъл, а също не и критични бележки по всичко онова, което е в разрез със закона и принципите на съвременната горска наука и практика. С една дума, съюзният орган, какъвто е в. "Българска гора", трябва да се списва с общите усилия на цялата лесовъдска колегия, за да може да изразява размислите и вълненията на всички членове на Съюза.

Започваме седмата годишнина на вестника с надеждата, че и през тази година ще бъдем подкрепени не само материално, но и морално и с по-активно сътрудничество в списването на нашия вестник, за да бъде той още по-силен фактор по трудния път на успешното развитие на горския отрасъл.

Дейността на ИАГ по опазване на горите от пожари през 2010 година

Щетите от горските пожари в световен мащаб достигнаха нива, над които настъпва сериозно увреждане на екосистемите, нарушава се тяхната устойчивост, настъпва деградация на земите. В особено тежки години в най-засегнатите страни (Гърция и Италия, 2007 г., Португалия, 2003 и 2005 г.) горските пожари застрашават

сигурността на страната. На територията на нашата страна също се отбелязва обща тенденция на увеличаване на броя, честотата и интензивността на горските пожари, което е особено силно изразено в периода от 1999 до 2001 г., както и през 2007 година. В тези години по степен на пожарен риск страната ни е на едно ниво с традиционно високорисковите страни от Средиземноморието. Най-голям е броят на пожарите

На стр.6

Предизвикателства на по-съвършеното горско планиране

От стр. 1

Добрите европейски и световни практики степенуват и разделят горското планиране на стратегическо, рамково и оперативно (Костов и кол., 2005; Стипцов и кол., 2007). Основните елементи на процеса на съвременно планиране включват: инвентаризация, оперативно (стопанско) планиране чрез изготвяне и утвърждаване на горскостопански планове и програми, рамково планиране чрез изготвяне на областни планове за развитие на горите, горска стратегия и стратегически план за нейното изпълнение, изграждане и поддържане на информационна система.

Необходимостта от промяна се налага и от икономическата обстановка и преминаването на страната от планова към пазарна икономика. Използваната стопанска организация и планиране в горите досега е насочена към работа в условия на централно планиране, каквито в страната отдавна не съществуват, което създава проблеми. Съвършенството и надграждането на съществуващата практика е изискване на променените условия и на динамичното развитие на изискванията на обществото към горите.

Перспективата за бъдещето са новите технологии за устойчиво управление на горите въз основа на съвременни информационни технологии (мобилни комуникации, дистанционното наблюдение, математическо моделиране). Например работещите в горите мобилни горски дърводобивни системи, които са вградени в съществуващи (GPRS); телекомуникациите (UTMS) и позиционираните мрежи (GPS) на базата на наземни и спътникови инфраструктури; интегриране на безжични данни и системи за позициониране с географски информационни системи и системи за наблюдение на земята; разработване на нови инструменти за управление на горите въз основа на географска информация и за информационни услуги за мобилност, като се използват сателитни данни и на съществуващи географски информационни системи за събиране на данни. Важен аспект при планирането е спестяването на разходи за изготвянето на планове с ограничаване на обема на преките теренни измервания и наблюдения и въвеждане на съвременните информационни технологии. Пълната горска инвентаризация трябва да бъде провеждана само в случаите на включване на нови площи в обхвата на горските територии или когато има съществени пропуски и неточности в досегашните инвентаризационни данни.

Горската инвентаризация може да бъде пълна и частична. На пълна инвентаризация подлежат само новоустроени гори и горски територии. В насажденията, в ко-

ито няма настъпили значителни промени (установени на терена), данните се актуализират чрез модели (таблицы, формули). Пълната горска инвентаризация може да включва: картиране (отдели, подотдели и имоти); измервания на всички таксационни и лесовъдски показатели; измерване на орографски, почвени и други теренни условия; стопанско деление на горите (и обозначаването му на терена); оценки на био-екологичното състояние, възобновяването, качество на дървостойките и подраста и други; пътна система и друга инфраструктура; литературни данни за устройваната територия.

При картирането се залага преди всичко на използването на съвременни технологии - сателитни снимки, ортофотопланове и съществуващата кадастрална основа на страната. С таксирането се определят състав, произход, възраст, структура, пълнота, средна височина и среден диаметър, процент на короната, запас на насажденията, данни за прираста - среден и текущ. Измерването на орографски, почвени и други теренни условия включва данни за изложението, наклона на терена, основна скала, почвения тип, дълбочина на почвата, степен на ерозия (ако има такава), нелесопригодност, наличие на мъртва горска постилка, зачимяване или заблацияване и други. При разделянето на гората на насаждения трябва да се спазва принципът за постоянство в границите, площта и номерацията (буквирането) на подотделите. Като критерии се използват преди всичко релефните особености, гравитацията на дървесината и технологичното усвояване на обектите, горските имоти. С тенденцията за окрупняване на площите се намалява административната работа, опростяват се горските карти и работата с тях и се създават предпоставки за разработване на разумни транспортни схеми, позволяващи в максимална степен усвояване на горската територия. Запазването на площта на насаждението позволява създаването на информационна банка за всеки подотдел. Информациите за изведените сечи и добитата дървесина е основа за вземането на правилни лесовъдски решения. Постоянството в границите на стопанските единици дава възможност и за по-ефективен контрол на добитата дървесина, спестяване на време и средства в бъдеще. В таксационното описание се съдържа информация за отделните елементи гора, формиращи насаждението (това е свързано и с окрупняването на подотделите), за видовете от тревната покривка с най-високо покритие и за наличие на индикатори. Прави се приблизителна оценка за обема на наличната мъртва дървеси-

на. Оценява се възобновяването, като се дават насоки на протичащите сукцесионни процеси, данни на типологична основа - т.нар. коренни типове или късносукцесионни горски съобщества, или място на дървостоя в сукцесионния ред. Качеството на дървостоя се оценява с определяне на клас на сортиментност. Прави се инвентаризация на наличната транспортна инфраструктура поотделно за камионните и извозните пътища. Събират се данни за гъстотата на пътната мрежа по дърводобивни басейни. В голите площи с дървопроизводствено значение се прави преценка за степента на антропогенна натовареност (паша) и оттам за целесъобразността на планиране на залесяване. С инвентаризацията се дава информация за обекта на изследване по литературни справки - физикогеографска, почвена и климатична характеристика; локални почвени и климатични особености; данни от проучвания на горската растителност в района и други. При извършване на инвентаризация във вече устройвани територии е необходимо провеждането на значително по-малък набор от проучвания и измервания. Инвентаризацията тогава може да включва: теренни проучвания - измервания на таксационните и лесовъдските показатели; осъвременяване (ако е необходимо) на стопанското деление и картното и теренното обозначаване; справки от предишни устройства и литературни данни.

Устойчивото управление на горите и неблагоприятните климатични промени изискват и налагат провеждане на друг тип инвентаризация, при която оценката за състоянието на горите да се извършва по възприетите общоевропейски критерии и индикатори за устойчиво развитие и ползване на горските ресурси. Тази актуална информация се събира, анализира и използва чрез периодично, систематично провеждане на национална горска инвентаризация (НГИ). С НГИ се получава точната, актуална информация за размера, разпространението, състава и състоянието на нашите гори, което е от съществено значение при определянето на политики и насоки в подкрепа на устойчивото им управление. Чрез НГИ се избягват систематичните грешки и се получава информация в една и съща година (в кратък период от време) за всички гори. Установяване на състоянието или оценката на горите се извършва с пробни площи и спътникови снимки. Националната инвентаризация на горските територии се извършва с решение на Министерския съвет по предложение на министъра на земеделието и храните, възлага се от Изпълнителната агенция по горите и се финансира от държавния бюджет. С възлагането се оп-

редела и методът, по който тя ще се извърши. Методите на изследване дават възможност да бъдат измерени ключови характеристики на горите, както и на екосистемните услуги.

Съвременните мениджъри/лесовъди в горите не могат да работят при “предписани” планове или модели, изготвени от хора, които не познават условията в региона, имали са съвсем мимолетен досег с конкретните насаждения, без реална цялостна представа за необходимостта в едно стопанство, съобразено с потенциала му. Необходими са организационни подходи, базирани на гъвкавост, обучение и изследване, което позволява участниците да анализират променящите се ситуации и да постигат ефективни решения.

Горските стопански планове и програми служат като насоки за развитие на горите и кратко- и средносрочно планиране на дейностите, когато собственикът не може да предвиди крайните резултати от управлението си - нетна печалба в брой, получена от гората му в даден период от време, разходи, свързани с дейностите, и други. Те позволяват да се определи количеството на възможното ползване на дървесина, насоката на стопанисване, изграждане на горската инфраструктура или дейности по поддръжка и защита и т.н. Дават информация за количеството и качеството на ресурса и налагат ограничения в ползването му, гарантиращи разумно и регулирано развитие на дървопреработвателния сектор. В горския стопански план се съдържат данни за горските насаждения, определя се насоката за стопанисване, изготвя се обобщен план за предвиденото ползване (по дървесен вид) и лесовъдски и защитни дейности, дава се информация за качеството и жизнеността на дърветата и био-екологичното състояние на горите, пла-

нират се и се отчитат инвестиции в горската инфраструктура и данъчни и други финансови тежести върху горските имоти. Информацията за горите се дава общо и по видове гори - широколистни високоствълбени, издължови за превръщане, нискоствълбени, иглолистни. Съдържа данни за площ и запас по дървесни видове; възрастова структура, типове месторастения, бонитети и пълноти по видове гори; таблица за структурата на насажденията - равномерна, неравномерна, неравномерна груповая (по възраст и пълнота); сортиментна структура по видове гори и класове на възраст. Формулират се целите на стопанисване по видове гори. В тази част се съдържат разчетите на площта и обема от отгледни и възобновителни сечи. Препоръчителното възобновителната зрелост се определя по ориентировъчни турнуси, а определянето на стопанските цели е по целеви диаметри. Определянето на целите - най-вече дългосрочните, (стопанска - максимален диаметър, екологична - поддържане на структура, защита на био-разнообразие, поддържане на определена функция и т.н.), е резултат преди всичко на натрупан опит и дендрометрични изследвания. Формулирането на целите и насоките е съобразено с функционалното деление на горите. Независимо от собствеността не може да бъдат залагани само стопански цели, без да се съобразяват с другите функции на горите. Посочват се максималните възможности за добив на дървесина - като план за целия срок на планиране. Обемът и площта на този прогнозен добив се натрупват от отгледните сечи и “сечища по състояние” за възобновителните сечи. За контрола се използва процент от прираста. Дават се ограниченията и предписанията, включени в областните планове за развитие на горите, както и други

ограничения, базирани на нормативната уредба в горите. Към тях се отнасят например ограниченията върху технологичните схеми и извозните средства, които могат да се използват при добив на дървесината, и свързаните с тях задачи за опазване на оставащите на корен дървета, почвена ерозия, опазване на водните течения и качеството на водите. За улеснение при планиране на годишното ползване може да се изготвя таблица за очаквания добив на сортименти. Досега тя се разработваше по видове сечи и дървесни видове, но може да се разработва по класове на възраст и видове гори. В горския стопански план се съдържа информация за състоянието на възобновителните процеси, здравословното състояние и жизнеността на горите. Дава се информация за насоките на протичащите сукцесионни процеси. По наличието на повреди по дървостоя се прави преценка и съответно промени в сортиментната структура на очакваните добиви. Тук се дава информация за наличието на мъртва дървесина. В горите, попадащи в зони по “Натура 2000”, се прави анализ на състоянието на горските хабитати, които са обект на опазване. Планирането и отчитането на инвестициите в горска инфраструктура (строителство и ремонт на камионни пътища, извозни пътища, съоръжения - мостове, подпорни стени) е необходимо, за да може да се направи реален анализ на ефективността на производството. Дава се и информация за паричната стойност на дървесината и други.

(Следва)

**Инж. д-р Ценко ЦЕНОВ -
Изпълнителна агенция по
горите,
доц. д-р Иван
ПАЛИГОРОВ -
Лесотехнически
университет - София**

Подобряване на екологичните

Горските екосистеми имат редица полезни функции, които са свързани с екологията и опазването на околната среда. Голямо е значението на техните водоохранни и почвозащитни функции и особено на водорегулиращите свойства на планинските горски екосистеми. Тяхната средообразуваща роля е многостранна, голямо значение имат и за смекчаване на климатичните промени. Известно е, че горите изпълняват стабилизираща и регулираща функция върху природните процеси. Те са основен растителен компонент на планинските екосистеми у нас. Прилагат се подходящи горскостопански решения за повишаване или възстановяване на устойчивостта на горите към неблагоприятни атмосферни

въздействия, за обогатяване на растителното им биоразнообразие и оптимизиране на тяхното екологично, икономическо и социално значение.

Горите влияят върху климата в различни насоки. Обезлесяването например се смята за една от причините за повишаване на концентрацията на CO₂ в атмосферата на Земята. Има становища, че това може да е предпоставка за повишаване на температурата на въздуха, както и за промени в биогеографията на растителната покривка. Както се знае от лесовъдски източници, част от валежите над горски водосбори се образуват от изпарената и транспирирана вода от горската растителност, а част от прихода на водните пари в атмосферата се формира пре-

димно от горските райони. Горите влияят положително при образуването и на кондензационните, или т.нар. хоризонтални валежи, характерни за районите с топъл и влажен, мусонен или крайбрежен климат. Възникващи поради охлаждащия ефект на гората върху намиращите се в атмосферата водни пари, те падат като роса, слана, скреж. У нас въз основа на стационарни климатични данни на Института за гората при БАН (Серафимов, 1974) е установено, че хоризонталните валежи съставляват средно 2.1 % от общото количество валежи по южните склонове на Рила, като през отделни години са достигали 10-11 %. В горската хидрология и екология влиянието на горите върху количеството валежи е един от най-сложни-

Честит 50-годишния юбилей на Лесозащитните станции в България!

Създадени преди 50 години, Лесозащитните станции са израз на политиката за организирано опазване на горите у нас, започнала от 1949 г., когато със закон се създава Министертвото на горите и са назначени двама специалисти, занимаващи се със защитата на горите. Съгласно Правилника за организация и работа на ЛЗС, от 1960 г. те са самостоятелни учреждения с утвърден щат и бюджет. В оперативно отношение са на пряко подчинение на централното управление по горите, а всички поделения са задължени да изпълняват техните указания.

Днес, 50 години по-късно, лесозащитата е доказала, че е неотменна част от лесовъдската практика, допринесла за доброто здравословно състояние на горите у нас, и се развива в унисон с новите изисквания за устойчиво лесовъдство.

Ръководството на Съюза на лесовъдите в България ви поздравява с 50-годишния юбилей! Трябва да бъдете горди с постиженията си, които ви създадоха заслужен авторитет сред професионалистите в областта на горското стопанство и лесозащитата не само у нас!

ЧЕСТИТ ЮБИЛЕЙ И НА ДОБЪР ЧАС!

Доц. д-р Иван ПАЛИГОРОВ
Председател на СЛБ

Горите и общочовешката сигурност

В началото на деветдесетте години на ХХ век руският политолог Громико отбеляза, че ерата на класическите войни свърши, но се появиха заплахи от ново поколение - екологическата разруха, международният тероризъм, трансграничната, включително и екологичната престъпност, ескалацията на природните бедствия.

В продължение на близо двадесет години в университетски програми се включваха различни аспекти на общочовешката сигурност, а на кръгли маси и симпозиуми се обсъждаха отделни нейни елементи.

Не можем да не приветстваме създаването на "Национално движение за гражданска сигурност". Взех участие в неговото създаване и мисля, че то ще запълни една празнота в нашия обществено-политически живот. По своята същност това движение ще работи и за решаването на такива въпроси на общочовешката сигурност като продоволствена, енергийната, икономическата, екологичната сигурност.

Горските екосистеми са основният климаторегулиращ и средообразуващ фактор както в регионален, така и в световен мащаб. Според повечето автори горските екосистеми и отделните дървета са с изключително важен принос за гарантиране на продоволствена сигурност, защита на земеделските земи и водни ресурси чрез осигуряване на важни доходи за закупуване и осигуряване на храна, особено в най-бедните и най-уязвими страни на света. В доклада на IUFRO за адаптиране на горите и на населението към изменението на климата се подчертава, че при сухи или полусухи климатични условия производителността на горите може да намалее и те да се превърнат в пасища, савани и дори пустини (IUFRO, 2009). Повишаване на производителността на тропическите гори е възможно само при достатъчно водни ресурси.

Според много автори продоволствена

сигурност като част от общочовешката сигурност в значителна степен се влияе от свръхексплоатацията или от отговорното, устойчивото развитие на горските ресурси.

Всяка година в световен мащаб 17 млн. ха гори се изкореняват и изгарят, за да бъдат превърнати в нетрайни пасища и обработваеми земи. Обезлесяването повишава многократно ерозията, честотата и опустошителната сила на наводненията, снижава нивото на подпочвените води, модифицира микроклимата и намалява защитата на селскостопанските площи от ветровете. Наводненията в нашата страна през пролетта и лятото на 2005-2006 г., ежегодните есенни наводнения по поречието на Места, ураганите в САЩ и Азия са доказателство за негативното въздействие на обезлесяването и свръхексплоатацията на горите върху околната среда и селскостопанското производство.

Смята се, че ползозащитните пояси са най-големият успешен екологичен експеримент. Създадени по идея на великия руски учен Докучаев в каменната степ на Русия през XIX в., за да пазят земеделските культу-

ри от летните суховеи, да задържат снега през зимата и по този начин да увеличават добива на зърнени и други храни. Ползозащитните пояси у нас заемат 2-3 % от дадена територия, като осигуряват увеличаването на добивите от житните култури между 25-35 %, и в същото време дават дървесината за изграждане на временни и постоянни постройки, осигуряват пчелната паша и други (Димитров Х., 1968 г.).

В недалечното минало овцевъдството, козовъдството и отчасти говедовъдството у нас използваша значително количество листников фураж от горите. Това т.нар. клоносеčno стопанство е прототип на агролесовъдството, така модерно днес.

Добивът на смола беше една от основните дейности в горите у нас и осигуряваше до 1000 работни места и значим доход за горското стопанство.

Отдавна горите ни предоставят ядвни плодове, орехи, ядки, листа, кореноплоди и корени, гъби и сокове, които дават елементи, особено ценни за храненето. От друга страна, горите създават възможност за увеличаване на ловните запаси като важен продоволствен ресурс.

Превръщането на горите в обработваеми земи най-често води до загуба на биологичното разнообразие и на първичните генетични ресурси на планетата. С унищожаването на горските екосистеми изчезват естествените храни, които осигуряват здравословен начин на живот или препитаването в трудни времена, безвъзвратно се губят традиционни хранителни и лечебни растения.

За съжаление търсенето на енергийна дървесина често води до унищожителна свръхексплоатация без възобновяването на горите, което причинява още по-силна деградация на околната среда. В нашата страна съществува реална опасност от този феномен в районите с масови браконьерски сечи и повишеното търсене на дърва за огрев. Решаване на този проблем е създаването на

специализирани горски енергийни култури. Освен че дават енергийна дървесина, те отделят многократно повече кислород и поглъщат повече въглероден двуокис, отколкото класическите горски култури и естествените насаждения.

Агролесовъдството като социална практика отдавна се практикува по света и у нас и представлява интегриране на горските екосистеми със селскостопанското производство на храни, повишава продуктивността и ефективността на пасищата, като по този начин се формират интердисциплинарните основи на продоволствена сигурност. При съвременните модерни селскостопански технологии агролесовъдството съчетава селскостопанското производство с производството на дървесина, запазва почвените ресурси, гарантира подобряване на качеството и количеството на добитите храни за човека и фуражи за животните.

У нас създаването на горски култури е възможно да се комбинира със засаждането на билки и горскоплодни дървесни и храстови видове.

Устойчивото развитие на горския сектор изисква ускорена реализацията на програмите, свързани със създаването на подходяща икономическа и социална среда за агролесовъдските технологии за дребните фермери или за общностите, живеещи в горските райони.

В съвременния глобализиращ се свят всеки сектор, свързан с продоволствена сигурност, не може да работи изолирано от другите. Сътрудничеството между агрономи, фармацевти, специалисти по храненето, лесовъди, икономисти и специалисти по оперативно и стратегическо планиране е наложително.

Сложните проблеми на интегрирането на продоволствена сигурност и горското стопанство изискват концентрираните усилия на иноваторите и интердисциплинарните колективи. Повишаването на продоволствена сигурност в развиващите се страни и страните в преход налага лесовъдството да играе важна роля в тези усилия, не само като допринася за осигуряване на продоволствена сигурност и намаляване на бедността, но и като работи за запазването на влажните тропическите и други видове гори. Запазването на горските екосистеми ще има съществен принос за по-голямото усвояване на слънчевата енергия и за положителното въздействие върху климата и биоразнообразието, а оттук и за гарантирането на екологичната сигурност на планетата.

Горските екосистеми и горите като цяло могат да изпълняват своите социални функции само при адекватна управленска структура и политика. Прибързаните необмислени реформи досега са донесли само дестабилизирани и разграждани на системата на горското стопанство.

Доц. д-р Янчо НАЙДЕНОВ

функции на планинските гори

те научноизследователски въпроси. Установени са нееднакво задържани количества валежи в насаждения с различен дървесен състав, възраст, пълнота, структура. Освен това се счита, че капацитетът на задържане на валежите зависи от листната маса, от разположението на клоните, грапавината на стъблата и някои други показатели. В горската хидрология има данни, че иглолистните гори задържат средно около два пъти повече валежна вода от широколистните.

Съществуват редица възможности за подобряване на екологичните функции на горите от планинските водосбори у нас. Въз основа на направени обобщения по литературни източници, собствени наблюдения и анализ на резултати тук отбелязваме

някои от тях.

Формирането на разнo-възрастни гори подобрява хидрологичната им роля. При изборна форма на стопанисване на планински гори се постига благоприятен ефект за запазване на техните водоохранни и почвозащитни функции. Това е така поради поддържане на постоянно покритие на почвата с дървесна растителност и възобновителен етаж в изборно стопанисваната гора. По такъв начин горските екосистеми осигуряват и запазват и климатообразуващите си функции.

Прилагането на изборна форма на стопанисване е насочено към създаване на оптимална структура на горските насаждения. Свързано е с непрекъснатост в изпълнението на екологич-

ните функции на горите и се счита за индикатор на тяхното устойчиво стопанисване. В лесовъдски и екологичен аспект съществен въпрос е успешното протичане на естественото лесовъзобновяване. Характерната особеност на този процес е, че се поддава на регулиране, което е от голямо значение за практиката по стопанисване на горите у нас.

Създаването на стъпаловиден склоп на дървостойките има много предимства, което неведнъж е изтъквано в лесовъдската литература. Както се знае, количеството на задържаната от короните на дърветата вода зависи не само от характера на валежите, но и от различни лесовъдски признаци на насажденията.

Поддържането на оптимална **лесистост** на горските територии е друго важно условие за подобряване на екологичните функции на горите. Резултати от редица проучвания доказват например, че **смесените** по състав планински гори от *Picea abies* (L.) Karsten и неговите спътници имат не само важно стопанско, но и голямо екологично значение.

Акцент се поставя на това, че от **пълнотата** на горите в голяма степен зависи тяхната водорегулираща и почвозащитна функция. Проучванията доказват, че в границите на насаждения от един и същ дървесен вид или тип гора интензивността на повърхностния воден отток силно намалява с повишаване на склопеността на дървостоя и с увеличаване на дебелината на горската постилка.

Значителна част от горите у нас са разположени на

планински терени и тяхната водоохранна и водорегулираща роля е трудно оценима. Във връзка с това е важно да се посочи, че в по-големите планински водосбори с разнообразен и сложен релеф въвеждането на съвременни принципи за устойчиво, природосъобразно и многофункционално стопанисване на горите изисква специфично управление на горските територии. Когато засягаме този въпрос, трябва да се изкаже мнение за целесъобразността от създаване на базисна информация за оценка на състоянието на горите от цялата планинска територия на големи речни водосбори у нас, които принадлежат към обособените три големи водосборни басейна на територията на България. Това са Беломорски и Черноморски водосборен басейн, вододелната линия между които

минава главно по билото на Стара планина и част от Рила. От своя страна, Черноморският водосборен басейн се подразделя на две големи поречия: с отток към река Дунав и с отток към Черно море. Както се знае, за формирането на речния воден отток валежите са активен компонент, а някои приращения на редица планински реки у нас могат да имат катастрофален характер. Важна лесовъдска задача е подобряването на водоохранно-защитните функции на горите за превенция на такива неблагоприятни явления в речния воден режим и това е свързано с оптимизиране на състоянието на горите и лесистостта на горските територии в речните басейни у нас.

Ст.н.с. д-р Надежда СТОЯНОВА - Институт за гората при БАН

Юбилеи

Инж. Илия
БОНЕВ
на 90 години

Илия Бонев е роден на 6 април 1920 г. в Берковица. Завършва лесовъдство в Агрономо-лесовъдния факултет на Софийския университет "Св. Климент Охридски" през 1942 г. Започва работа през 1945 г. в ГС - Граматиково. Последователно работи като директор на Горските стопанства в Кости, Кипилово, Своге и като лесничей в УОГС "Петрохан" - с. Бързия.

През 1948 г. инж. Илия Бонев открива сградата на Горското практическо училище в Берковица. За известно време е началник на РИОПС - София, и главен специалист в Министерството на горите и горската промишленост, след което се пенсионира

през 1982 г. Работил е като специалист в Алжир и преподавател по естествени науки в Мароко.

Цялата си трудова дейност инж. Бонев посвещава на активно създаване на нови гори и строителство на горски пътища, на баражи по Искърското дефиле, както и в провеждането на редица мероприятия за увеличаване на продуктивността на горите. Той публикува много статии по проблемите на горите в наши и чужди лесовъдски списания. Инж. Бонев е известен със своята съпричастност към развитието на горското стопанство в България и продължава до днес да пише на тази тема.

Възможностите на черната мура в Пирин

В Пирин има терени, при които микроклиматичните особености в съчетание с почвените дадености са създали условия за израстването на отделни дървета и дори групи с изключителни форми и размери. Такъв е районът около изворите на Бяла река в землището на Разлог, където при надморска височина 1800 м растат отделни представители на черна мура (*Pinus heldreichii*), чиито гигантски размери превишават значително нормалното за този вид. От клоните си на височина 3-4 м някои дървета формират допълнително напълно развити стъбла и така придобиват формата на големи свещници.

Най-голямото черномурово дърво в този район, което е покривало с клоните си значителна площ, е използвано за пладнуване на овчите стада и е наричано от овчарите Бабата. През зимата под него са намирали убежище и стадата от диви кози, обитаващи тези места. То е израснало върху тераса в подножието на отвесни скали, наричани от местното население Жълтите скали. За определянето на неговите размери през лятото на 2009 г. извършихме измерване с ролетка и висотомер, което показва следните резултати: обиколка на стъблото в най-високата приземна част - 7.30 м, изчислен по формулата диаметър - 2.33 м, височина на стъблото - 26 метра.

Като използвахме горните параметри, определихме изключителния и дори рекорден обем на Бабата: обем на

стъблената маса без клоните - 36.92 м³, обем на цялото дърво с клоните - 47.99 м³. За да достигне такива размери при съществуващите почвено-климатични условия и малък вегетационен период, са били необходими много години.

Едно от основните условия за нормалното израстване, развитие и съществуване на многовековната черна мура е необходимостта от значителни количества хранителни вещества в почвата около корените. Плитките почви, върху които са израснали тези гигантски дървета, са хумусно-карбонатни, образувани върху карстови скали от дребнозърнест бял мрамор. Хранителните вещества са създавани от наслагването на биомаса, представляваща иглолиста, шишарки и различни изсъхнали тревни и храстови видове, покривани редовно от ветровата и водната ерозия с прах и почвен слой, и понататъшното ѝ разлагане и превръщане в хумус, така необходим за тези гиганти.

В съседство с Бабата съществуват и други черномурови дървета със значителни размери. Голяма част от тях са с диаметър на стъблата над 1.5 метра.

Това е показател за съществуването на "дъщерите" и "внуците" на Бабата, наследили нейната дълговеčnost. Като се има предвид, че тя расте тук от векове, с основание може да се приеме нейният принос за създаването на черномуровите гори в Пирин планина.

Инж. д-р Ангел ТЮФЕКЧИЕВ

Заслужено признание
за арх. Рашко РОБЕВ

За учителя - с любов, поднесе цветята на арх. Рашко Робев деканът на Факултет "Екология и ландшафтна архитектура" проф. Атанас Ковачев

На 1 февруари в зала 4 на Лесотехническия университет от Факултет "Екология и ландшафтна архитектура" бе организирано честването на 90-годишния юбилей на доц. д-р арх. Рашко Робев. За живота и многостранната дейност на юбиляра разказа чл.-кор. проф. д.а.н. Атанас Ковачев, декан на факултета. Рашко Робев, роден в Русе през 1921 г. и завършил архитектура в Държавна политехника през 1951 г., изминава дълъг творчески път като ландшафтен архитект, преподавател и учен. От 1967 г. е ръководител на Катедра "Озеленяване" на ВЛТИ и допринася много за утвърждаването на специалността и издигането ѝ до една от най-търсените от студентите. Арх. Робев подготвя хиляди

специалисти по озеленяване, които със своите териториални, градоустройствени и паркоустройствени проекти направиха България още по-красива. Дейността на арх. Робев в научните изследвания, проектантската, експертната и консултантската дейност, стотиците публикации и обществената дейност му донасят заслужено признание у нас и по света.

На своята 90-годишнина арх. Рашко Робев бе поздравен от проф. Нино Нинов, ректор на Лесотехническия университет, и десетките колеги и приятели. За годишнината му бе подготвена увлекателна изложба.

Събрание на юбилярите
ветерани

Юбилярите (седнали отляво надясно): инж. Васил Тодоров, инж. Илия Бонев, проф. Георги Цанков, инж. Дочо Цоневски; (преди): проф. Христо Шехтов, доц. Христо Стойков, проф. Иван Раев, проф. Христофор Виделов

Дружеството на лесовъдните ветерани и Клубът на ветераните учени, работили в областта на горското стопанство в София, провеждат съвместно своята дейност. Тяхна е традицията в края на всяка година да се честват членовете, навършили кръгла годишнина. За 2010 г. събранието бе проведено на 16 декември в сградата на Научно-техническите съюзи, като юбилярите бяха 12 души. Събранието беше открито и ръководено от проф. Константин Аспарухов. Дейността на инж. Илия Бонев, навършил 90 години, беше представена от инж. Христо Въчковски, който изтъкна приноса на юбиляра при реализирането на проекти по овладяването на ерозията в Искърското дефиле и работата му в много горски стопанства. За инж. Дочо Цоневски, 85-годишнината на който бе чествана през септември м.г., говори инж. Георги Петрушев. За лесозащитната дейност и научния принос на проф. Георги Цанков, който стана на 80 години, разказа чл.-кор. д-р Боян Роснев.

От групата на 80-годишните юбиляри са и инж. Слави Хорозов и инж. Димитър Кос-

тов, които дълго време са работили в системата на горите като много добри специалисти. 75 години навършиха проф. д-р Иван Раев, проф. Христо Шехтов и инж. Богдан Василев. Ст.н.с. д-р Здравко Василев представи широкообхватната дейност на проф. Иван Раев, български учен с международна известност, с ценни приноси за развитие на горското стопанство, дългогодишен директор на Института за гората и председател на Комитета по горите в началото на прехода. За проф. Христо Шехтов, дългогодишен преподавател в Лесотехническия университет, говори инж. Първан Първанов.

Най-младите юбиляри - на 70 години - са проф. д-р Димитър Коларов, проф. Христофор Виделов, доц. д-р Христо Стойков и инж. Васил Тодоров.

Юбилярите бяха поздравени от проф. д-р Никола Колев - председател на Сдружението на лесовъдните ветерани и инж. Росен Попсапов - зам.-директор на Регионалната дирекция по горите - София.

Мугла - един прелестен кът от нашите гори

Има един прелестен природен кът, разположен в средната част на Западните Родопи, под Перелишкия дял, чиито склонове заграждат долината на Мугленската река. По тях са се ширнали гъстите мугленски гори, които достигат до самите заоблени била, тучни горски поляни и ливади и тук-там малки ниви, някога прилежно обработвани и грижливо пазени от устремното настъпление на горския самосев. Надвисналите страховито над доловете скали, с дървета, накацали и здраво впили корени в тях, привличат погледа и отключват въображението.

Находище на мурсалски чай

га, за жалост, ей тъй с лека ръка, стопанството е вече закрито, сякаш да се заличи всяка следа от активната горскостопанска дейност, кипяла тук десетилетия наред и сътворила и опазила всичко горско в това далечно, високо горе в планината, дивно място, в името на едно непреходно горско дело. Сигурно и на други места у нас е имало такива горски средища, които сега закриват. И никой не е попитал местните хора, които с любов са обгръщали,

Административни сгради в Мугла

ли, крепели и почитали тези средища, защото те са им давали рамо за преживяване и някаква сигурност за живот, дали това е правилно! Някога, преди 40-50 години, голяма част от горите тук са били зрели и презрели и повечето от тях разстроени, изредени и разнебитени от неправилни сечи, от ветровали и снеголоми, без надежда за естествено възобновяване. Наличието на хиляди декари голини, особено на припечните места с големи наклони, е създавало реална опасност от ерозия. Порои застрашавали от дълбоките и обезлесени долове пътища и работни имоти.

В началото на шейсетте години на миналия век е започнала широкомащабна работа по възобновяване на горите. Залесяват се невъзобновени сечища и голини, попълват се изредени млади насаждения. Създават се хиляди декари нови млади смърчови и борови култури. На мястото на старите гори възникват жизнени и надеждни млади горски насаждения. Само лесовъдите, работили по тези места, знаят колко труд и усилия, знания и опит са били нужни за това, както и за създадените великолепни борови младиници, които покриват някогашните пустеещи голини по билата и склоновете, надвиснали над устремилата се надолу Мугленска река. Години наред с професионално майсторство и огромна любов към гората лесовъдите са се грижили за новосъздадените млади гори. Нужни са били неимоверни усилия за опазването и оцеляването на засадените фиданки и дори и на най-малките групички естествен подраст, на всяко младо жизнено дръвче, за да я има и за бъдните поколения прочутата Мугленска гора, подмладена, по-устойчива и все така ненагледна.

През последните двадесет години трудностите по естественото възобновяване на гората постепенно се преодоляват, като се извеждат подходящи възобновителни сечи. Голата сеч тук, в суровите високопланински условия, отдавна е останала в миналото. Дърводобивната дейност се извършва по правилата на екологията, като се вземат мерки за опазване на подраста и дървостойките от повреди.

Независимо от настъпилите конюнктурни промени в управлението на тукашните гори, надеждата е, че тяхното стопанисване ще продължи и занапред все така на нужното професионално равнище, защото Мугленската гора не е само с местно значение. По-голямата част от нея е вече със защитни функции. Източник е на питейна вода за задоволяване на нуждите на района на Смолян и курорта Пампорово. Със здравните и украсните си функции създава чудесни условия за отмора и туризъм, лов и риболов. Гората на Мугла е част от величествения и неповторим родопски пейзаж.

Борислав ПРАХАНАРОВ

Юбилей

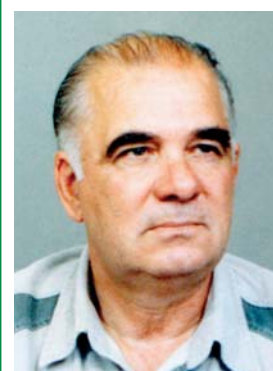
Инж. Слави ХОРОЗОВ на 80 години

През 2010 г. нашият уважаван колега инж. Слави Хорозов навърши 80 години. Роден е на 14 юни 1930 г. в с. Хаджилар, Северна Добруджа. През 1954 г. се дипломира във Висшия лесотехнически институт в София. Започва трудовата си дейност в ГС - гр. Тервел, където до 1968 г. е директор на стопанството, след което до пенсионирането си през 1990 г. е на работа в централното горско ведомство. Инж. Слави Хорозов има изключителен принос за подобряване на състоянието на нискоствъблените гори у нас. Под негово ръководство са залесени над

25 000 дека нови гори. Благодарение на неговите организаторски и професионални умения в Добруджа са създадени над 100 км защитни горски пояси с обща площ 79 000 дека, като за целта е организирано производството на повече от 6 млн. фиданки в горски разсадници с обща площ 220 декара.

Дейността на инж. Слави Хорозов в Министерството на горите и горската промишленост е свързана с опазването на горите от болести и вредители и успешното провеждане на екологическообразните мероприятия за борба с тях.

Инж. Стефан МАНОЛОВ на 70 години

Инж. Стефан Манолов е познат на лесовъдската колегия като изключително трудолюбив, с богат професионален опит и предан на горското дело лесовъд, изявил се преди всичко и като един от най-изтъкнатите ръководители на ловното стопанство у нас.

Роден е на 25 януари 1941 г. в Девин, Смолянска област. Завършва ВЛТИ през 1965 г., специалност "Горско стопанство". До 1977 г. работи последователно като инженер по механизацията в ГС - Тешел, зам.-директор на Горските стопанства в Мугла и Тешел, гл. механик на РДГ - Смолян, зам.-директор по стопанисване на горите в Комбината по дърводобив и дървообработване в Девин, директор на Представително ловно стопанство "Извора", след което е назначен за директор на Дирекция "Дивечовъдство и рибовъдство" в Министерството на горите и горската промишленост. От 1986 г. е първи зам.-председател на обособената Асоциация "Горско стопанство и горска промишленост", а през 1988 г. е избран за председател на Българския ловно-рибарски съюз, където работи до 1991 година.

Инж. Стефан Манолов полага големи усилия за ор-

ганизиране и механизирание на дърводобивната дейност в горските стопанства, в които е работил. Като директор на ловно стопанство и след това като директор на Ловната дирекция в МГПП работи всеотдайно за подобряване на ловното стопанство в България. Проявява огромни организаторски способности за утвърждаване на ловностопанската дейност в страната и издигане на авторитета на лесовъдите, работещи в тази област. Работи с присъщата му упоритост за внедряване на постиженията на ловностопанската наука в практиката и за съхраняване на дивечовото богатство в България. Той е първият директор на създадената по негова инициатива Комплексна опитна станция по ловно и рибно стопанство към МГПП. Под негово ръководство се изгражда значителна част от ловностопанската база в горските и ловните стопанства. Участва най-активно в провеждането на Световното ловно изложение "ЕКСПО" в Пловдив през 1981 година.

Като зам.-председател на АГСП инж. Стефан Манолов допринесе немалко и за правилното стопанисване и ползване на горите, за укрепване и развитие на горския отрасъл в страната.

Обновяване на стратегическите документи за горското стопанство

На 24 януари се проведе заседание на Специализираната комисия за извършване на мониторинг на изпълнението, обновяването, актуализирането и допълването на стратегическите документи за горския сектор - Национална стратегия за устойчиво развитие на горския сектор (2006-2015 г.) и Стратегически план за развитие на горския сектор (2007-2011 г.). В заседанието взеха участие инж. Стойчо Бялков - директор на Дирекция "Гори", инж. Тони Кръстев - директор на Дирекция "Горска политика и стопански дейности", д-р инж. Любчо Тричков - началник-отдел "Горска политика" в ИАГ, доц. д-р Иван Палигоров - председател на Съюза на лесовъдите в България и декан на Факултет "Стопанско управление" на ЛТУ, доц. д-р Груд Попов от Института за гората при БАН, инж. Антоний Стефанов - председател на "Булпрофор", инж. Тихомир Томазов - изпълнителен директор на Асоциация "Общински гори", инж. Анелия Почеканска - председател на НССНГ "Горовладелец", Дияна Костовска от Българското дружество за защита на птиците, Александър Дунчев от Българската фондация "Биоразнообразие", д-р инж. Стефан Ганев от Браншовата камара на дървообработващата и мебелната промишленост.

Бяха представени накратко съдържанието на

стратегическите документи за горския сектор - Национална стратегия за устойчиво развитие на горския сектор (2006-2015 г.) и Стратегически план за развитие на горския сектор (2007-2011 г.), както и процесът на актуализирането им досега. Бяха обяснени и дискутирани подробно целта и задачите на Специализираната комисия за извършването на мониторинг на изпълнението, обновяването, актуализирането и допълването на Стратегическите документи за горския сектор. Бе отчетена дейността на чуждестранните експерти, включени в Дейност 4 от проекта "По-вишаване на прозрачността и отчетността в дейността на Държавната агенция по горите" по ОПАК, и предложенията от тях промени, на базата на които са извършили обучения по стратегическите горски документи за отделните структури на Изпълнителната агенция по горите и заинтересованите страни в горския сектор. След обсъждане на сроковете за действие на новите документи се възприе, че Националната стратегия за устойчиво развитие на горския сектор няма да има период, а само начална дата и година на нейната актуализация и трябва да се приема от Министерския съвет. В съответствие с проекта за нов Закон за горите Стратегическият план за развитие на

горския сектор трябва да има срок на изпълнение 10 години (2011-2020 г.) и трябва да се приеме от министъра на земеделието и храните. Промените в Стратегическия план трябва да се основават на промените в Стратегията. Наложено се е необходимостта от по-дълъг срок за обсъждане и събиране на предложения от заинтересованите страни - членовете на Съюза на лесовъдите в България, "Булпрофор", АОГ, БКДМП и други неправителствени организации. Специализираната комисия взе решение да се публикува на интернет страницата на ИАГ съобщение за проведената среща и срока за събиране на предложения по актуализацията на стратегическите документи, да се представят от членовете на Специализираната комисия предложения по изпълнението, обновяването, актуализирането и допълването на стратегическите документи за горския сектор, които да бъдат обсъдени на следващото заседание на Специализираната комисия. Очаква се до края на март да постъпват предложения, които да бъдат обобщени, и до май 2011 г. да има разработена Национална стратегия за устойчиво развитие на горския сектор, а до септември - Стратегически план за развитие на горския сектор (2011-2020).

Нови книги

К. Богданов, Вик срещу забравата, ИК "РУТА" - ХБ, София 2010, 208 стр.

В първата от трите части авторът проследява историята на своя балканджийски род. Във втората част разказва за живота в родния си край, като прави опит за народопсихологически портрет на балканджията. Третата част съдържа кратък тълковен речник. С емоционалния си стил и добър изследователски похват книгата е ценен принос към нашата краеведческа литература. Известен като автор на научнопопулярни книги, Кирил Богданов демонстрира и уменията да съчетава любовта към гората и природата, преподавателската и научната работа и литературни интереси.

Книгата поражда размисли за корените и техния смисъл в човешкия живот и стремежи. Носи смисъла на преклонение към миналото и желание за по-добро бъдеще и живот в съвременния свят.

Моят начин на живот - моето училище

На 21 януари проф. Кирил Богданов представи новата си книга "Вик срещу забравата". В обръщението си към аудиторията авторът отбеляза:

"Наследник съм на хора, които навремето са избягали от цивилизацията. Трудно е да се откажеш от този живот освен заради свободата. Такаъв е нашият случай! Живот между скалите, заедно с орлите!

Трудно се живее извън достиженията на културата, техниката, по-добрите условия на живот. Но пък цивилизацията е "бодлива роза". В нея вирият лицемерието, несправедливостта, експлоатацията, завистта и борбата от засада, агресията и войната. И ти се иска да избягаш в дивата природа - лишена от завист, търпелива, тиха и чиста, а може би и справедлива. Далеч от цивилизацията. Живот на свобода.

Живяхме без телевизионна прогноза за времето, не знаехме, че дойде ли севернякът, от студ и сняг ще се пати пак.

Живяхме без календар на стената, но появата на белия сняг означаваше, че е дошла зимата. Разцъфналият вече кукуряк, в близост до купчи-

ната стар сняг, бе знак, че идва пролет.

Живяхме без часовник на ръката, но ставахме рано, по първи петли. Така измервахме времето.

Живяхме без ток и без радио, но слушахме концерта на птичия хор и солото на чучулигата.

Липсваха ни семейни библиотеки, но учехме живота от една голяма книга - тази на природата. Не сме слушали курс по естетика, но всичко в природата беше в хармония. Чиста, равновесна, балансирана. Нямахме учители по етика, но се учехме от всекидневните добри отношения между хората, които започваха с "Добър ден" и "Дал ти бог добро", учехме се от тяхната пословична честност, скромност и усилен труд. Труд за хляба и оцеляването на хората от Балкана, наричани турлаци (балканджии). Наблюдавах крилатата любовна игра на петела и побеждаващото ухапване на овена. Разхождах се сред пестроцветните ливади и ми се

искаше да ги рисувам. Нещо като урок по естетика. Виждах как засятата тиквена и бобена семка се отказват от живота в името на живота, давайки път на бъдещото растение. Все прости наблюдения, които подсказваха големи истини за законите на природата и философията на живота.

Не искам да заменям днешната шумна цивилизация с тихата мелодична песен на щурца под прага на башиния ми дом, както и омайния полъх на пестроцветните поляни в родния ми край.

Не искам да заменям днешните детски телевизионни филми с благата вълшебна приказка, разказвана ми край горящото огнище.

Не искам да заменям сандвич от веригите за бързо хранене с мамината чорбича от киселец и гъби челядинки.

Но стига носталгия. Не е възможно да пренесеш миналото в бъдещето.

Животът е всичко онова, което ни се случва, докато мечтаем."

Дейността на ИАГ по опазване на горите от пожари през 2010 година

От стр. 1

през 2000 и 2007 г. - съответно - 1710 и 1478. През същите години са засегнати от пожари и най-много площи - 57 406 ха и 43 000 хектара.

2010 г. бе относително спокойна за нашата страна, но извън активния пожароопасен сезон, в средата на ноември, станаха много пожари в областите София, Монтана, Ловеч, Кюстендил. До края на октомври имаше регистрирани 123 пожара в горските територии на площ 500 ха, а само за периода 1-16 ноември възникнаха 99 пожара на площ над 6000 хектара.

Общо през 2010 г. в горските територии бяха регистрирани 222 пожара на площ 6526 хектара. Най-големи бяха броят и площта им в РДГ - Ловеч - 63 (3000 ха) и РДГ - София - 27 (2507 ха), като над 95 % от тях възникнаха през ноември. Най-сериозни бяха пожарите в ДГС - Етрополе - над 2100 ха, ДГС - Черни Вит - 1150 ха, ДГС - Лесидрен - 600 ха, ДГС - Троян - 400 ха, и други. Всички те бяха предизвикани от палене на пасбища и стърнища.

Данните за 2010 г. сочат, че 91 %, или общо 5963 ха от общо опожарената площ, е залесена, а 9 %, или 563 ха, са незалесени площи. От опожарените залесени площи 9 % са били с иглолистна, а 91 % - с широколистна и смесена растителност. Преките щети за горските територии и съоръженията на ИАГ са в размер на 77 394 лева.

Горските пожари през миналата година са възникнали поради: опожаряване на растителност (стърнища и ливади) - 118 бр. (53 %), небрежност - 67 бр. (30 %), един от пожарите е по естествени причини (0.5 %), умишлениите са 16 (7.1 %), с неизвестни причинители са 30 (13.5 %). Над 75 % от пожарите са възникнали извън границите на горските територии и впоследствие са се прехвърлили в горите.

Неоценима бе ролята през м.г. на специализираните високопроходими автомобили - 48 за страната, за патрулиране и първоначална атака на горски пожари. Тези автомобили в значителна степен подобриха възможностите на ДГС и ДЛС за осъществяване на необходимия превантивен контрол, както и за много по-успешни дейности, свързани с гасенето. Съхранението на наличните и осигуряването на достатъчен брой подобни автомобили трябва да бъде приоритетна задача за Изпълнителната агенция по горите.

Най-сериозни проблеми в опазването на горите от пожари в бъдеще са:

1. Самоволното и безразборно палене на стърнища и сухи треви и храсти извън ГФ в някои региони на страната - областите Ловеч, Хасково, Сливен, Видин, Монтана, Плевен, София и други. Съществуващата тотална забрана за ползване на контролирано изгаряне на стърнища и растителни остатъци.

2. Липсата на достатъчно минерализовани ивици покрай житните блокове в близост до горския фонд.

3. Недостатъчният брой специализирани високопро-

ходими автомобили за патрулиране и първоначална атака на горски пожари.

4. На практика липсват организирани от местната власт доброволни формирования и групи за гасене за реакция при бедствена ситуация.

5. Слаб контрол върху земеделските територии от страна на местната и изпълнителната власт.

6. Липсата на специализирана летателна техника за осъществяване на наблюдения, разузнаване и непосредствено гасене на горски пожари през пожароопасния сезон.

7. Не се усвоява своевременно безвъзмездната финансова помощ по мярка 226 "Възстановяване на горския потенциал и въвеждане на превантивни дейности" от Програмата за развитие на селските райони за периода 2007-2013 година.

Действията, предприети през последните десет години от горското ведомство, пожарните служби, собствените на гори и всички организации, имащи отношение към защитата на горите

от пожари, спомогнаха за подобряване на ситуацията, но те са само основата за бъдещо надграждане и създаване на единна система за превенция, контрол и гасене на горските пожари у нас. Поради факта, че горите на страната са национално богатство с множество собственици, отговорностите по тяхното опазване не могат да бъдат съсредоточени само в ръцете на едно ведомство или организация. В различни закони са заложени задължения на редица организации и органи на местната власт, но те трудно се координират помежду си и не винаги осъществяват нужното взаимодействие за превантивни или гасителни действия. Ще бъдат необходими усилията и подкрепата на цялото население на страната за формиране на обществена нагласа за предотвратяване и недопускане на пожари в горите. На този етап като положителен пример могат да се посочат взаимоотношенията между Изпълнителната агенция по горите и Главната дирекция "Пожарна безопасност и защита на население-

то", които са на традиционно много добро ниво от години насам.

Важен елемент трябва да стане и фактът, че в силно засегнатите от горски пожари страни по света се признава, че наложеният към момента модел на финансиране на дейностите по опазване на горите от пожари в повечето от случаите е бил погрешен. Влагането на финансови средства предимно за потушаване на пожарите не дава очакваните резултати (в Испания, Италия, Гърция, САЩ сега над 80 % от средствата се изразходват за гасене на възникналите през годината горски пожари и за авиотехника и под 20 % за превенция и лесовъдски мероприятия). При безспорната нужда от сериозни инвестиции и в нашата страна е необходимо средствата за превенция да бъдат поне равни на тези, които ще се влагат в техника и средства за гасене.

**Владимир
КОНСТАНТИНОВ -
държавен експерт
по опазване на горите
от пожари в ИАГ**

Отличени преподаватели и студенти от ЛТУ

Ректорът на Лесотехническия университет проф. Нино Нинев пожела нови успехи в научната дейност на носителя на Наградата на ректора за учебната 2009-2010 г. проф. д.т.н. Ненчо Делийски

На 20 януари в Аулата на Лесотехническия университет се състоя тържественият Академичен съвет за връчване на наградите за научни постижения през учебната 2009-2010 година. След публичното обсъждане на представените научни проекти и обобщения отчет за научно-изследователската дейност на ЛТУ, изнесен от зам.-ректора по научната дейност доц. Румен Томов, бяха обявени носителите на наградите. Отличията връчи проф. Нино Нинев, ректор на Лесотехническия университет, който пожела на присъстващите нови висоти в науката.

За втори пореден път носител на Наградата на ректора - почетна грамота и парична премия от 2000 лева - е проф. д.т.н. Ненчо Делийски.

С трите втори награди - грамоти и премии по 1000 лв., бяха отличени преподавателите доц. д-р Александър Ташев, гл. ас. Катя Тренчева и доц. д-р Георги Тренчев.

С грамоти за високи резултати в студентското научно творчество бяха наградени студентите: от Факултет "Горско стопанство" - Яница Тодорова, Яна Гочева и Албена Иванова, от "Горска промишленост" - Живка Райкова и Диана Николова, от "Екология и ландшафтна архитектура" - Александра Александрова и Венета Церовска, от "Стопанско управление" - Гюлджан Ахмедова, от "Ветеринарна медицина" - Цветан Иванов и Димитър Яновски, и Евгения Панчева от Агрономическия факултет.

IN MEMORIAM

На 31 октомври 2010 г. почина инж. Кирил Попиванов Димитров.

Роден е на 15 май 1923 г. в с. Марулево, Благоевградска област. Завършва висше лесовъдско образование в Агрономо-лесовъдния факултет на Софийския университет "Св. Климент Охридски".

ки" през 1947 г. и близо 40 години работи в системата на горите като високоерудирани специалист, допринесъл много за внедряването на научно-техническия прогрес в горското стопанство. Инж. Кирил Попиванов бе етичен, достоен и дълбоко уважаван от лесовъдската колегия специалист.

Поклон пред светлата му памет!

На 29 декември 2010 г. почина Георги Петров Банков.

Роден на 2 февруари 1936 г. в с. Белица, Благоевградска област, Банков избира горска професия и завършва Техникум по горско стопанство във Велинград. Работи като началник ГТУ и зам.-директор в Горските стопанства - Вишерица и Кричим. От 1966 до 1973 г. е директор на ГС - Катунци, след което в продължение на повече от 20 години е директор на ДГС -

Карлово. Участва в създаването на Апостоловата гора край града. През 1997-1998 г. Георги Банков е ръководител на офис на НП "Централен Балкан", където се пенсионира.

Георги Банков ще се помни от лесовъдската колегия като един изключително трудолюбив и отличен професионалист, предан на горското дело лесовъд, дал всичко от себе си за създаване на нови гори, стопанисване и опазване зеленото богатство на страната.

Поклон пред светлата му памет!

На 2 януари почина инж. Христо Субев.

Роден е на 13 януари 1937 г. в с. Продановци, Софийска област.

През 1960 г. завършва ВЛТИ, специалност "Горско стопанство". Същата година постъпва на работа като лесничей в ГС - Самоков. През 1962 г. е назначен на работа в ГС - Боровец, където последователно по 2 години е специалист по лова и залесяването и началник на горско-технически участък, а впоследствие в продължение на 7 години е директор на стопанството. През 1973 г. инж. Христо Субев става директор на ГС -

Самоков, а през 1980 г. - зам.-директор на Горскостопанския комбинат - София.

За директор на ИПП "Агролеспроект" е назначен през 1983 година.

Специализира в Нанси, Франция, по прилагането на пазарната икономика в горите. Започва внедряването на пазарния механизъм в проекто-проучвателните работи у нас.

Публикува в сп. "Горско стопанство". Участва в международни форуми в Полша, Чехословакия и ГДР.

Два пъти е носител на златна значка и званието "Отличник на МГПП".

Поклон пред светлата му памет!

ЮРИДИЧЕСКА КОНСУЛТАЦИЯ

Работодателят определя допълнителното трудово възнаграждение за придобит трудов стаж и професионален опит

Отговор: След повторното постъпване на работа в държавното горско стопанство размерът на допълнителното трудово възнаграждение за придобит трудов стаж и професионален опит ще се определи по реда на чл. 12 от Наредбата за структурата и организацията на работната заплата (НСОРЗ), приета с ПМС № 4 от 2007 година.

Разпоредбата на ал. 4 от чл. 12 на Наредбата изисква работодателят да отчете и трудовия стаж на работника и служителя, придобит в друго предприятие по смисъла на параграф 1, т. 2 от Допълнителните разпоредби на Кодекса на труда, на същата, сходна или със същия характер работа, длъжност или професия. Съгласно ал. 5 от чл. 12 условията, при които се зачита сходният характер на работата, длъжността или професията по ал. 4, се определят с Браншов колективен трудов договор или с вътрешните правила за работната заплата на предприятието.

В изпълнение на чл. 12, ал. 5 от НСОРЗ, с чл. 16, ал. 6 от Браншовия колективен трудов договор на работниците в отрасъл горско стопанство през 2011 г. (БКТД) е договорено работодателят да отчита целия трудов стаж на работника или служителя, придобит по трудово или служебно правоотношение в: Комитета по горите и неговите структури и териториални подразделения, Националното управление по горите, Държав-

ВЪПРОС: По професия съм инженер лесовъд със специалност „Механизация на горското стопанство“. На 1 април 2008 г. преминах на работа в Общинска служба „Земеделие и гори“. Дотогава бях работил само в държавно горско стопанство. От 1 януари 2011 г. се върнах на работа отново в същото горско стопанство. Как ще ми бъде определен размерът на допълнителното трудово възнаграждение за придобит трудов стаж и професионален опит?

ната агенция по горите, Изпълнителната агенция по горите и неговите/нейните структури и специализирани териториални звена и държавните дивечовъдни станции.

С разпоредбата на чл. 16, ал. 7 от БКТД се предвижда, извън случаите по ал. 6 на чл. 16, определянето на продължителността на трудовия стаж и професионален опит, за които се изплаща допълнително трудово възнаграждение, да се извършва от работодателя. Въз основа на представените от работника или служителя документи работодателят преценява дали лицето е извършвало същата, сходна или със същия характер работа в другото предприятие.

Предполага се, че сте били назначен на работа в Общинската служба „Земеделие и гори“ именно защото

то притежавате професия инженер лесовъд. Необходимо е да представите на директора на ДГС и длъжностната си характеристика, по която сте работили в общинската служба, индивидуалния си трудов договор и всички други документи, които ще потвърждават, че сте изпълнявали същата, сходна или със същия характер работа, длъжност или професия. С представените от Вас документи ще мотивирате правилното решение на директора.

Съгласно договореното с разпоредбата на чл. 16, ал. 4 от БКТД допълнителното трудово възнаграждение на работниците и служителите, членове на синдикалната организация и присъединилите се към колективния трудов договор в ДГС, се определя като процент от основното трудово възнаграждение в съответствие с разпоредбите на НСОРЗ от 2007 г. и се договаря в колективния трудов договор на РДГ, ДГС и ДЛС, но не по-малко от 1 % за всяка година трудов стаж.

СПРАВКА: Чл. 12, ал. 4, 5, 6, 7 и 8 от Наредбата за структурата и организацията на работната заплата, 2007 година; Чл. 16, ал. 4, 5, 6 и 7 от БКТД на работещите в отрасъл горско стопанство през 2011 година.

Николина НАНОВА
юрисист при ФСОГСДП

РЕДКОЛЕГИЯ НА ВЕСТНИК "БЪЛГАРСКА ГОРА"

JSSN 1312-7055

<http://www.bulgarian-foresters.info>

Главен редактор - инж. Богдан БОГДАНОВ

Редакционен съвет:

доц. д-р Иван ПАЛИГОРОВ, проф. д-р Никола КОЛЕВ, доц. д-р Милко МИЛЕВ, доц. д-р Груд ПОПОВ, инж. Борис ГОСПОДИНОВ, инж. Илия СИМЕОНОВ

Редактор - Диана ПЕТРОВА

Предпечатна подготовка - инж. Ваня ИЛИЕВА

Печат - БОБ и Ко Принт

КОРЕСПОНДЕНТИ: инж. Иван ГЕОРГИЕВ - Берковица, инж. Георги МАНГУШЕВ - Благоевград, инж. Стоян ТЕРЗИЕВ - Бургас, инж. Игнат ИГНАТОВ - Варна, инж. Борислав ЯНГОЗОВ - Кърджали, инж. Румяна ВЕЛЧЕВА - Ловеч, инж. Никола КАВАРДЖИКОВ - Пловдив, инж. Кирил ТОДОРОВ - Пазарджик, инж. Тодор ТОДОРОВ - Русе, инж. Красимир КАМЕНОВ - Смолян, инж. Румяна ПЕНЕВА - Сливен, инж. Ярослав ЯРОСЛАВОВ - Стара Загора, инж. Иван ГУНЧЕВ - Велико Търново, инж. Илия МУТАФЧИЙСКИ - Кюстендил, инж. Николай СТОЯНОВ - Шумен, ст.н.с. I ст. Христо ЦАКОВ - Институт за гората, ст.н.с. II ст. Костадин БРОЩИЛОВ - ОСДГ - Бургас. *Всички мнения, изразени в авторски публикации, са лични и не ангажират Редакционния съвет.*

Съюз на лесовъдите в България
Банкова сметка: IBAN BG 90 STSA
№ 93000010117510, Банков код:
30021040, Банка ДСК - АД, клон 4
София 1000, бул. "Витоша" 15
За връзка със Съюза на лесовъдите
в България и със Съюза на европейските лесовъди
e-mail: bggora@abv.bg
www.european-foresters.info
Телефон на СЛБ: 02 / 981 86 32

Магията на Истанбул - стъпки по светите места

Българската църква "Св. Стефан". На 27 декември всяка година в църквата, чийто патрон е Св. Първомъченик и архидякон Стефан, се извършва тържествено богослужение. Църквата се препълва с богомолци от различни възрастови групи, някои дошли нарочно за този ден от България, други от Гърция, а мнозина от местното население от Истанбул.

Българската източноправославна църква впечатлява с бялата си фасада, наподобяваща формата на кораб, кацнал на самия бряг на Златния рог сред обширна зелена поляна. Църквата има 6 различни по големина камбани, които в празнични дни призовават богомолците на молитва. Височината на сградата е 28 м, дължината - 24 м, а ширината - 14 метра.

Историята с изграждането на този източноправославен храм в Истанбул е тясно свързана с борбите за независима българска църква.

В средата на XIX век в Истанбул са живели 45 хиляди българи, а около града са съществували 36 български села, но не е имало нито едно българско училище и църква.

Българите били принудени да посещават гръцките църкви и да слушат молитви и проповеди на гръцки език. В многогодишната упорита борба за построяване на българска църква в Истанбул участие вземат редица изтъкнати български възрожденци. Голям принос за изграждането именно на този храм има княз Стефан Богориди, родом от Котел, който дарява мястото за изграждането на църквата. Проектът за строителството предвижда да бъде направена от железни елементи, вероятно заради свлачищни процеси и почвена ерозия, обусловени от близостта на морето. Друга причина сградата да е с метална конструкция е възможността да бъде разглобена и преместена на друг терен при евентуални неблагоприятни решения на турската държавна администрация. При изпълнението на проекта най-подходящо се оказва предложението, направено от Драган Цанков, който води преговори с австрийската компания "Вагнер". Компанията изпълнява проекта през 1895 г. - металната конструкция е доставена на отделни детайли до мястото, където трябва да се извърши изграждането ѝ, с кораби по Дунав, Черно море и Босфора. Предложението от австрийската компания иконостас не е одобрен от българските духовници, тъй като бил по католическия канон. Прието е предложението иконостасът да бъде изработен в Русия от руски иконописци, ръководени от големия руски художник Лебедев. Окончателно обзаведена и оборудвана по източноправославния канон, църквата е тържествено осветена на 26 декември 1898 година.

Изюдафисването на иконостаса се смята за шедьовър на руското изобразително изкуство от онова време. Уникална е иконата на Богородица, която се намира високо над олтаря. Божията майка покровителствено е протегнала ръце над братята Св. св. Кирил и Методий. В скута си държи малкия Христос, който също е протегнал ръчици към светите братя. Богородица е изобразена с корона на главата като небесна царица.

Дворът на църквата представлява малък парк с отлично поддържани алеи, тревни площи и много цветя.

До входната врата на двора са гробовете на българските възрожденци, владици и борци за църковна независимост - Иларион Макариополски, Паисий Пловдивски и Авксентий Велешки. Срещу църквата се намира триетажната сграда на метоха, с 26 стаи и един голям салон, построена през 1861 г. Това е център на българщината със значими образователни функции. Тук са пребивавали Петко Славейков (където написал поемата "Изворът на Белоногата"), Тодор Икономов, Неофит Бозвели, Иларион Макариополски, Георги С. Раковски и редица други възрожденци и революционери.

Изглед от Босфора

Българската екзархия. След многогодишни упорити действия от страна на изтъкнати български възрожденци и духовни лица за създаване на самостоятелна българска църква в турската държава, на 27 февруари 1870 г. със специален султански ферман е създадена Българската екзархия. Първият български екзарх Антим I изпълнявал тази висока длъжност на духовен ръководител до 1877 г. Поради острия му протест срещу кървавото потушаване на Априлското въстание и последвалите го зверства над българското население той е заточен в Анкара. След Освобождението на България заминава за Видин, където по-късно умира. Вторият екзарх, който остава на тази длъжност до 1915 г., е екзарх Йосиф.

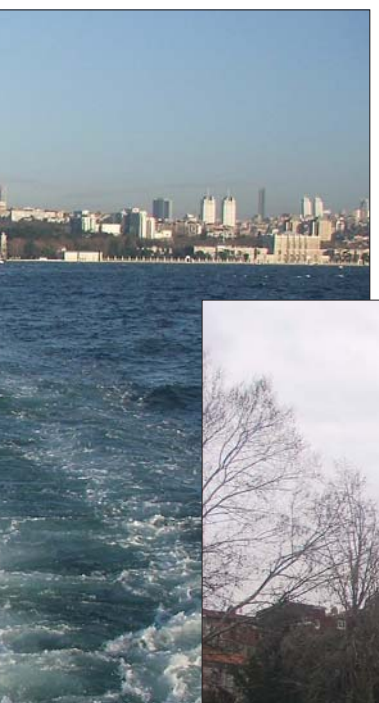
Днес Българската екзархия в Истанбул се намира почти в центъра на европейската част на този голям мегаполис. Сградите и дворът са запазили своя автентичен вид, въпреки че от всички страни са притиснати от високи бетонни постройки. Посещението в екзархията е възможно, а престоят в църквата и добре поддържания с много растителност двор внушават спокойствие и уважение към делото на нашите предшественици.

Вселенската патриаршия. Намира се на един от хълмовете на европейската част на Истанбул. На това

място Вселенската патриаршия е от 1601 г. Преди това се е помещавала в малка сграда в непосредствена близост до църквата "Св. София". Освен канцелариите и битовите сгради, тук се намира голямата църква "Св. Георги". Тя впечатлява със златния си иконостас и великолепно изписаните икони на

ново, Русенско. Иконата на Христос Пантократор в тази църква е идентична с иконата на свода на една от църквите край с. Иваново.

Музейният комплекс "Света София". Останала като изключително ценно творение на архитектурното и изобразителното изкуство от Византийско време, тази

Църквата "Свети Стефан"

сграда е изпълнявала функциите на християнска църква до 1453 г. На два етажа с голямо майсторство са изпълнени библейски сцени, образи на светци и други персонажи. Огромен брой фаянсови плочки допълват изящството на цялата обстановка, в която попадат днешните посетители. Тази огромна църковна сграда се простира на площ 7500 кв. м. Изключително архитектурно творение е нейният огромен купол.

След превземането на Константинопол от турците "Света София" е превърната в джамия. Изюдафисаните мозаечни икони на християнски светци са били недопустими за мохамеданските джамии. Турската администрация е постъпила далновидно, като не е допуснала унищожаването на тези ценни творения на изобразително изкуство и те са били покрити с дебел гипсов слой. Същата съдба е сполетяла и мозайките в комплекса "Хора". Така те са оцелели до днес.

След реформаторските промени в държавното устройство на Турция през 1923 г. под ръководството на генерал Мустафа Кемал Ататюрк реставратори много внимателно свалят гипсовия слой и мозайките отново оживяват.

Синята джамия. Архитектурна и култова забележителност на града, строена в началото на XVII в. по нареждане на султан Ахмед I. Синята джамия е разположена на територия от 10 дка и впечатлява преди всичко с външната си архитектура с 6 минарета. Отвътре всичко е в син цвят, откъдето идва наименованието ѝ. Култовите фигури и цялата вътрешна украса са подчертани от 21 000 сини фаянсови плочки.

Това е единствената джамия с шест минарета. Легендата разказва, че султан Ахмед I (целият район около джамията носи неговото име) поръчал на майстора

сградата да бъде изградена с "алтън минаре" (златно минаре). Султанът заминал на продължително пътуване до Мека и отсъствал повече от година. Когато се завърнал, видял, че джамията вместо едно има шест минарета, но те не са златни. Султанът се разгневил, а майсторът в своя защита казал, че е разбрал заповедта на султана за "алтън минаре" за 6 минарета. Думата "алтън" на турски освен злато означава и "шест".

Синята джамия и църквата-музей "Света София" са почти една срещу друга, отдели ги малко парково пространство. Те са сред най-го-

Халки. Наричан е още Манастирски остров. Остров Халки е характерен с хълмистия си терен, богат на горска растителност, в която преобладава морският бор. Това е малко познат у нас дървесен вид с дълги иглолиста и широко разперени красиви клони. Въздухът и цялата природна среда е изключително чиста. Тук не се допускат моторни превозни средства. Придвижването е възможно само пеш или с фойтон. Островът се посещава основно от туристи.

Манастирският комплекс "Света Троица" на острова е действащ, запазен в много добро състояние. До

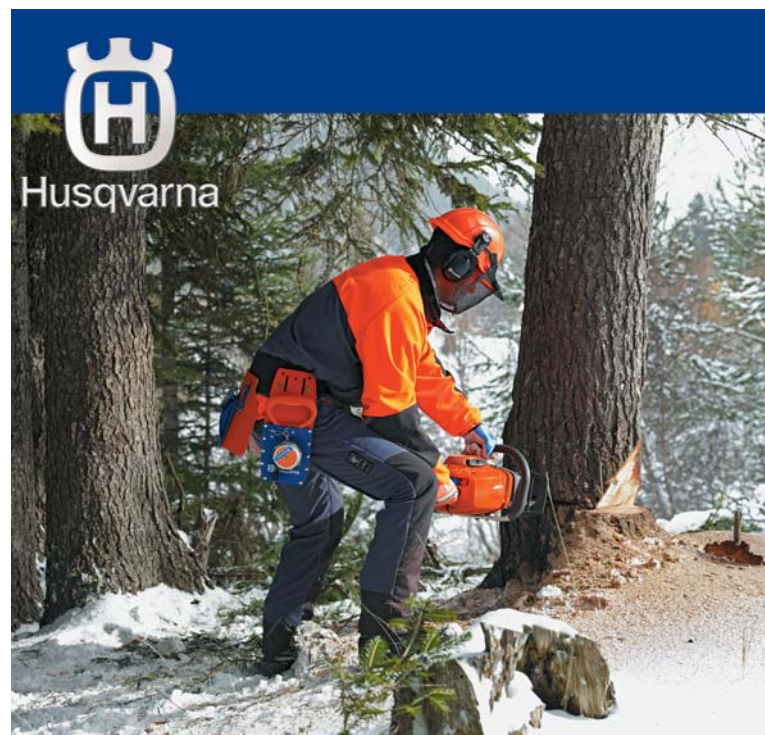
него може да се достигне пеша от пристанището за около 30 минути или с фойтон. През XIX в. тук се е помещавала духовна семинария, в която младежи от различни краища на страната са се обучавали за свещеници. След Октомврийската революция в Русия в този манастирски комплекс са получили подслон мнозина руски емигранти белогвардейци.

Освен християнските храмове и свети места от близкото и далечното минало, Истанбул е забележителен с огромното си културно наследство от изключителни исторически, археологически и архитектурни ценности.

Неслучайно Истанбул бе обявен за културна столица на Европа за 2010 година.

А ние, българите, има какво да научим от нашите южни съседи в стопанисването и управлението на културните забележителности.

Инж. Георги ПЕТРУШЕВ

ХУСКВАРНА БЪЛГАРИЯ ЕООД
София 1797, ж.к. „Младост“ - 2, ул. „Андрей Ляпчев“ №72
тел. 975 30 76; 0888 28 17 11, 0888 28 74 62
www.husqvarna.bg; e-mail: info@husqvarna.bg